

De Rosmolen te Kampen

De geschiedenis van de Rosmolen in het kort.

De maalderij, hierna genoemd rosmolen, is erg oud. Uit een akte uit het jaar 1699 blijkt, dat Jan Geertsen Storm en zijn vrouw Elisabeth van Toever, het stadsbestuur om een lening van 8000 gulden (dat zou nu ongeveer € 3630,- zijn) vragen. Als onderpand stelden familieleden zich borg met hun eigendommen. Daaronder bevonden zich maar liefst 3 grutmolens, een buiten de Veenpoort, een in de Nieuwstraat en een aan de Oudestraat. De laatste was eigendom van Matthijs Joosten Dop. Hij was getrouwd met Stientien Storm en eigenaar van de huidige rosmolen.

Verwijzingen in de akte van 1699 leiden zelfs naar een datum uit het jaar 1663. Maar deze is helaas niet meer te achterhalen en daardoor blijft 1699 staan.

De rosmolen heeft eigenlijk drie ontwikkelingsfasen. Historisch gezien.

Fase 1 - (1680 - 1840)

‘17e eeuwse machineprincipes’: een paard drijft de molen aan (vandaar ook de naam rosmolen. Een ander woord voor paard is immers ros).

Fase 2 (1840-1890)

‘Grutterij met bovenwerk’: de machines die bij de eerste fase nog op de begane grond gevestigd waren, werden verplaatst naar een verdieping daarboven.

Fase 3 (1890 - 1900)

‘Mechanisatie’: de machines werden vermoedelijk op het laatst aangedreven door een stoommachine. De voortbrenging ging met behulp van aandrijfriemen.

Rond 1900 werd de rosmolen stilgelegd. Door de restauratie in 1996 -1997 wordt niet alleen een bijdrage gegeven aan de geschiedenis van de molen, maar ook in industrieel - archeologische zin. Al met al is deze rosmolen heel bijzonder, omdat er geen voorbeelden bewaard zijn van een nog werkende rosmolen op de oorspronkelijke plaats. Dus zeer zeker de moeite waard om eens te bekijken.

Bron: <http://www.stedelijkemuseakampen.nl/stedelijk/museum/rosmolen.htm>

Het Gotisch Huis

De Geschiedenis van het Gotische Huis

Het Gotische Huis aan de Oudestraat 158 is een koopmanshuis dat rond 1500 is gebouwd. Tot 1904 was in het Gotische Huis een winkel van ‘grutters en koloniale waren’ gevestigd. In dat jaar werd het pand gekocht door de gemeente Kampen. Het gebouw moest gerestaureerd worden en dat is gedaan door rijksarchitect Cuypers.

De Rosmolen te Kampen

Oudestraat 158
8261 CZ Kampen
Telefoon 038-331 7361

Bezoekmogelijkheid
???

Inrichting 3 koppel maalstenen

Beschreven volgens de situatie in
september 2006

© Foto's: W. Jans (08-05-2004)

Bron: www.molendatabase.nl

Geschiedenis

In het midden van de 19e eeuw telde Nederland ongeveer 1300 rosmolens, molens die door paarden in beweging werden gezet.

Van de rosmolens met een bovenwerk is maar één exemplaar bewaard gebleven, namelijk de Rosmolen/Gruttenij in het Gotisch Huis (nu Stedelijk Museum) in Kampen.

Uit een akte in het gemeentearchief blijkt dat de molen al in 1699 aanwezig was. Omdat bij de verwerking van boekweit de molenstenen vrijwel niet slijten, heeft de inrichting van de Kamper Grutterij naar molenbegrippen een haast uitgestorven karakter gekregen.

De Rosmolen bestaat uit een **paardepad**, **maalstoelen** en een **eest** (droogzolder).

Deze hoge ouderdom en de zeldzame uitvoering van diverse onderdelen, maken de Kamper Rosmolen uniek.

Nadat de rosmolen bijna een eeuw verwaarloosd is geweest, besloten de Rijksgebouwendienst en de gemeente Kampen over te gaan tot restauratie. Het resultaat van die restauratie, alsmede een permanente presentatie over de Kamper Rosmolen is te zien in het achterhuis van het Stedelijk Museum.

Er worden demonstraties met de molen gegeven. Boekweit wordt dan op oud ambachtelijke wijze vermalen tot boekweitmeel en griesmeel. Het eindproduct is te koop en U krijgt er een receptenboekje gratis er bij. Ook de doppen, het afval dat bij het malen van boekweit vrijkomt vinden tegenwoordig weer een bestemming in de vorm van vulling voor kussens.

De molen is niet zichtbaar vanaf de openbare weg, de achtergevel grenst niet aan de Buitennieuwstraat, maar aan achtererf en tuin van een particulier woning aan deze straat. Na de verhuizing van het stedelijk museum naar het oude raadhuis is de molen niet meeverhuisd maar onderdeel gebleven van het voornoemde perceel. Bedoeling was dat het Gotisch huis een bestemming krijgt die de bereikbaarheid van de molen waarborgt.

De Rosmolen te Kampen

Oudestraat 158, Kampen

Niet iedereen zal er meteen aan denken dat een gemeentehuis onderdak kan bieden aan een molen, maar in Kampen is dat toch het geval. In het tot stedelijk museum omgebouwde complex is een rosmolen ondergebracht. Ros slaat daarbij op paard en in dit geval gaat het derhalve om een molen die door een in een kring rondlopend paard in beweging werd gebracht. Deze rosmolen wordt nog regelmatig gebruikt om boekweit te malen, nog altijd het beste meel voor pannenkoeken. Boekweit en griezen zijn ter plaatse te koop. De molen werd in 1699 in gebruik genomen. In de periode van 1840 - 1890 was er sprake van een rosmolen met bovenwerk, waarbij aangenomen wordt dat de mechanisatie hier al in 1870 toesloeg in de gedaante van vermoedelijk een stoommachine. Vanaf 1997 wordt gebruik gemaakt van een elektromotor als energiebron.

scans en samenstelling B. D. Poppen © 2010

Naschrift:

De rosmolen staat in een gebouw dat tot 2009 tevens onderdak bood aan het Stedelijk Museum. Nadien is dit museum verplaatst naar het oude raadhuis.

In het Gotisch Huis is de rosmolen achtergebleven en een nieuwe bestemming voor dit pand, waarbij de bezoekmogelijkheid van de rosmolen werd gewaarborgd, is nog niet gevonden. Daardoor is deze bijzondere rosmolen momenteel niet meer te bezoeken.

Dit document is onderdeel van de homepage van B. D. Poppen.

<http://www.bdpoppen.nl>